

Po pošti prejemati:

ZA
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " —
četrt " 6 " 50
mesec " 2 " 20

V upravnishvu prejemati:

ZA
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " —
četrt " 5 " — " —
mesec " 1 " 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in isserate
sprejema upravnishvo v
Katol Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Urednishvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, 1., 17.

Izaja vsak dan, izvzemši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Stev. 88.

V Ljubljani, v petek 18. aprila 1902.

Letnik XXX.

„Centrum“.

Odkar je umrl dr. Lieber, listi ugibajo, kdo da bo njegov naslednik v vodstvu »centra«. — Seveda zopet največ ugibajo oni listi, ki jim to prav za prav nič mar ni. Seveda je od voditelja največ odvisno. Njegova osebnost stoji pred svetom, on upliva na posameznike v stranki, in njegova taktika vsaj pospešuje ali zadržuje razvoj cele stranke.

A katoliški »centrum« nemški je stranka, ki je v svojih načelih tako jasna in odločna, in njegovi člani so večinoma možje tolike politične zrelosti, da v taji stranki ni mogoč noben absolutizem kateregakoli voditelja.

»Centrum« je nastal v boju, ko je divjal »kulturni« boj proti katolištvu; ko je železna centralizacija kovala posamezne kose nemških držav in držav v skupen kos hohenzollernske države, se je iz katoliških poslancev osnovala stranka, ki se je zavezala, da bo branila vsikdar svojo vero in koristi ljudstva. Verska in socialna stran političnega delovanja je dajala stranki moč, ugled in jo povzdignila do najvplivnejše stranke v državi. Moralna moč te organizirane parlamentarne frakcije je imponirala vsem drugim, v svojih načelih nejasnim in izpremenljivim strankarjem.

1. marca 1871. se je ustanovil »centrum«, ko se je sešel prvi nemški državni zbor. Vstopilo je vanj 67 državnih poslancev, med njimi škof pl. Ketteler, Mollinbrodt, brata Reichenspergerja, Savigny in Windthorst. Vsi enega duha in neomahljivega prepričanja, utrjeni po trpljenju verskega preganjanja, goreči za katoliško resnico, so v kratkih stavkih začrtali temeljna načela svoje stranke:

»Temeljni značaj nemške države kot zvezne države se naj varuje. Zato se mora delati proti onim težnjam, ki hočejo federativni značaj države izpremeniti. Od avtonomije in samostojnosti v no-

tranjih zadevah posameznih držav se ne sme več žrtvovati, kot je neobhodno potrebno za skupno korist. Nravni in g-motni prospeh vseh ljudskih slojev se mora z vsemi močmi gojiti. V ustavi se mora garantirati vsem državljanom državljanska in verska svoboda. Posebno se mora varovati pravo verskih družb proti kršenju od strani postavodajalstva.

Sledila je burna parlamentarna doba, v kateri so se sklepale najkrivičnejše postavbe proti katoliški cerkvi. Vsikdar so člani »centra« stali na svojem mestu in branili pravico neustrašeno. Če so tudi propadali zaradi numerične večine protestantov in liberalcev pri glasovanjih, vendar njih moralni uspeh je rasel, in čimbolj so se druge stranke drobile, tem trdnjši in številnejši je postajal »centrum«.

V socialno-političnem oziru zahteva »centrum« posebno izpopolnitev postav za delavsko varstvo. Že l. 1877., ko je vlada bila še proti vsakemu socialnemu delovanju, je predložil »centrum« popoln načrt takega zakona. V volivnem oklicu iz l. 1893 pravi vodstvo »centra«:

»Ne po silovitem polomu sedanjega družabnega reda se da ozdraviti bolno gospodarsko, državno in družabno življenje, ampak samo s tem, da se zopet uvede krščanstvo kot temelj vsega našega javnega in zasebnega življenja, našega postavodajalstva in naše uprave. Brez odnehanja je treba pozitivno nastopiti proti nekrščanskemu liberalnemu postavodajalstvu, kakor smo to mi vsikdar zahtevali, neutrudno k temu bodrili in to požrtvovalno podpirali.

Tem načelom bo ostal »centrum« zvest tudi nadalje. Postavil se je na stališče zdrave socialne reforme. Odločnost v načelnih vprašanjih mu je pridobila ljudstvo, in zdaj, broječ čez 100 udov, more reči »centrum«, da je njegov odločni nastop izpodbil mar-

sikak predsodek, zabranil marsikako krivico, za vero in za ubogo ljudstvo, kakor tudi za skupno državo storil mnogo koristnega, zlasti pa svetu pokazal, da katoličani tudi v parlamentarnem življenju nikakor niso inferiorni.

Državni zbor.

Dunaj, 17. aprila.

Finančna uprava.

Zbornica je včeraj dopoldne pričela nadrobno razpravo o finančnem ministerstvu. Ves proračun tega ministerstva je razdeljen v osem skupin, o katerih se vrše posebne razprave, in sicer:

1. Finančna uprava (poročevalec dr. pl. Zárski) in državna tiskarna (poroč. Roman-ozuk);
2. blagajnična uprava (poroč. dr. Steinwender);
3. direktni davki (poroč. dr. Marchet);
4. carina, indirektni in užitninski davki (por. dr. Menger);
5. sol (por. Barwinski) in tobak (por. Robič);
6. koleki in pristojbine (por. dr. Byk);
7. mitnice (por. Skene);
8. loterija in državna imovina (por. dr. Schalk).

Pri vseh teh poglavjih, oziroma razpravah je oglašanih 58 govornikov. Ker vsak govornik govori povprek eno uro in traja vsaka seja okoli sedem ur, utegne biti razprava o finančnem ministerstvu v najugodnejšem slučaju jutri teden dovršena.

Sedaj je na vrsti prva skupina: Finančna uprava in državna tiskarna.

Potrebščina za finančno upravo znaša za tekoče leto 72,294.565 kron, 1,681.307 kron več nego lani. Vsa finančna uprava je n. pr. leta 1880 imela potrebščine 29,512.000 kron, torej naraste na leto povprek za dva milijona. Dohodki uprave pa znašajo za tekoče leto 3,955.498 kron.

Potrebščina se razdeli na deset naslovov, in sicer: Osrednje finančno vodstvo 4,272.451 kron; finančna ravnateljstva, fin. nadzorniki in pristojbinski uradi 11,678.000; direktna davčna služba, osrednje vodstvo, davčne administracije 8,769.800; osrednja državna blagajna in deželni plačilni uradi 1,009.740; finančna straža 20,062.000; davčni uradi 15,356.775 kron; finančne prokurature 1,529.000; carinska uprava 4,839.000; zemljiški kataster 3,703.445; nove zgradbe in poprave 1,075.354 kron.

Troški rastejo, ker se množi delo in s tem število uradnikov v raznih davčnih uradnih. Tako je bilo leta 1896 n. pr. 88 glavnih davkarjev, letos jih je 166, praktikan-tov z adjuti leta 1896 538, letos 1221; v direktni davčni službi je bilo 1896. leta 621 uradnikov, letos 1056.

Odsek pri tem poglavju nasvetuje več resolucij. Tako zahteva dr. vitez Kozłowski, da naj davčni organi davkoplačevalcem v davčnih stvareh dajejo potrebna ustna pojasnila in tako hitro rešujejo pritožbe. Dalje naj vlada preosnuje davčne urade, da ne bode toliko pisanja.

Troški državne in dvorne tiskarne se za tekoče leto proračunavajo na 5,883.500, dohodki na 5,703.500, torej prebitok na 320.000 kron.

Včeraj sta govorila le dva poslanca o prvem poglavju. Radikalni Rusin Jaworski je tožil, da finančna uprava v Galiciji preveč pritiska davčni vijak. No, ta vijak čutijo tudi druge dežele, morda hujše, nego Galicija.

Poslanec Luksch, član nemške ljudske stranke, je razkladal bedo na kmetih. V tem mu povsem pritrđimo. Moč pa se moti, da ima le oni »srce za kmeta«, ki jadra pod zastavo nemške ljudske stranke, ki zadnje dni uganja politične burke. Ta stranka hoče biti neodvisna ljudska stranka, ob enem pa se lovi za frake ministrov. Ravno sinoči je ta stranka zopet streljala na

LISTEK.

Slepi muzik.

[29]

Rusko spisal Vladimir Korolenko, prevedl Krilič.

IX.

Gostje in domači so se zbrali v malem salonu, le Petra in Eveline še ni bilo. Maksim se je pogovarjal s svojim starim tovarišem, mladi ljudje so pa molče sedeli pri odprtih oknih. V neveliki družbi je prevladovalo ono čuvstvanje, v čegar globini se čuti neka drama, ki ni vsem jasna, pa se je vsi zavedajo. Odsotnost Eveline in Petra se je posebno čutila. Maksim je med pogovorom pogledoval kratko, nestrpno proti vratom. Ana Mihajlovna, otožnega obraza, ki je ž njega skoraj sijala zavest krivde, se je očitno prizadevala biti skrbna in ljubezniva gospodinja, in samo gospod Popeljski, precej životen in, kakor zmeraj, dobrodušen, je dremal na svojem stolu in pričakoval večerje.

Ko so se na terasi, ki je peljala z vrta do salona, zaslišali koraki, so se vse oči obrnile tje.

V temnem čveterokotu širokih vrat se je pokazala Evelina, za njo je pa tiho stopal po stopnjicah slepec.

Mlada deklica je opazila, da jo vsi pazljivo gledajo; pa to je vendar ni zmedlo. Šla je po sobi s svojimi navadnimi mirnimi

koraki in samo za en trenotek, ko je srečala kratki pogled izpod Maksimovih obrvi, se je malo nasmehnila in v njenih očeh je zasijalo izzivanje in posmeh. Gospa Popeljska se je zagledala v svojega sina.

Mladenič je, kakor je bilo videti, stopal za deklico, ne da bi dobro vedel, kam ga pelje. Ko se je med vrati prikazal njegov blede obraz in vitka postava, je naenkrat obstal na pragu te svetle sobe. Nato je pa prestopil prag in šel hitro, polraztreseno, polzamišljeno h klavirju.

Godba je bila nekaj navadnega v življenju tihega dvorca, pa bila je tudi nekaj intimnega, rekel bi, čisto domačega. V dnevih, ko je dvorec odmeval od govora in petja prišle mladine, ni Peter nikoli sedel h klavirju; na njem je igral le starejši Stavručnikov sin, muzik po poklicu. To je delalo slepca še bolj neznanega v živahni družbi, in mati je s srčno bolestjo spremljala temno postavu svojega sina, ki je izginil sredi splošnega blišča in živahnosti. Zdaj še-le je šel Peter prvič drzno in kakor da ne bi bil popolnoma pri zavesti, na svoj navaden prostor. Videti je bilo, da je pozabil na prisotnost gostov. Sploh je pa pri njiju prihodu v sobi nastala taka tišina, da jo je slepec lahko imel za prazno.

Odkril je pokrov, zlahka se je dotaknil tipk in zdrnil po njih v nekoliko urnih, lahkih akordih. Zdelo se je, da nekaj vprašuje, deloma klavir deloma svoja čuvstva.

Potem je razprostrl roke po tipkah, globoko zamišljen, in tišina v malem salonu je postala še globlja.

Noč je gledala skozi črne odprtine oken; tu in tam je zeleno listje, obsijano od svetilnice, pogledavalo iz vrta. Gostje, pripravljene s prvimi ravnokar razdonelimi udarci klavirja, so sedeli v molčečem pričakovanju, deloma pa prevzeti od nenavadnega čustva, ki je velo z bledega slepčevega obraza.

Peter je pa še vedno molčal, obrnil kvišku svoje slepe oči in še vedno nekaj prisluškoval. V njegovi duši so vstajala, kakor razpljusani valovi, raznovrstna čuvstva. Valovje neznanega življenja ga je objemalo, kakor objemlje val na morskem bregu dolgo in mirno na pesku stoječ čoln. Na obrazu se je videlo začudenje, vprašanje, — in še neka razburjenost ga je izpreletavala z naglimi sencami. Oči so bile udrtne in temne.

En trenotek bi človek mislil, da ne najde v svoji duši tega, kar prisluškuje s tako hrepenečo paznostjo. Potem je pa, dasi še z vedno istim začudenim obrazom in kakor da ničesa ne more pričakati, udaril in se dotaknil tipk, objet od novega vala kipečega čustva, in se je ves udal tekočim, zvonkim in pojočim akordom . . .

X.

Raba not je za slepca sploh jako težka. Tiskano so kakor črke izbočeno; toni se

zaznamujejo z razloženimi znaki, ki so postavljeni v eno vrsto, kakor vrste v knjigi. Akordi se zaznamujejo tako, da se med note devajo klicaji. Umevno je, da se jih mora slepec učiti na pamet in sicer za vsako roko posebe. Zato je to počasno in težavno delo; Petru je pa pri tem pomagalo veselje do posameznih sestavnih delov tega dela. Ko se je naučil na pamet nekoliko akordov za vsako roko, je sedel za klavir in ko so iz združitve teh vzbočenih hieroglitov naenkrat, nepričakovano nastajali krasni napevi, delalo mu je to toliko zabave in živega zanimanja, da se je na ta način pustilo delo skrajševalo, včasih pa celo zavleklo.

Vendar je bilo med tiskanimi notami in med izpeljavo mnogo posredovalnih prehodov. Predno se je znak izlil v melodijo, je moral iti skozi roke, vtisniti se v spomin, potem pa napraviti obratno pot na konec igrajočih prstov. Pri tem se je živo razvita glasbena domišljija slepčeva pridruževala učenju in tuji skladbi razločno vtisnila igralčev značaj. Oblika, ki se je v njo izlivalo Petrovo glasbeno čuvstvo, je bila taka, v kakeršni se mu je javila prva melodija, in v kakršno se je potom izlivala materina glasba. To so bile oblike narodne glasbe, ki je vedno zvenela v njegovi duši, ki v nji govori tej duši domača priroda.

(Dalje prih.)

kozla, a ji je ušel. Njen voditelj, dr. plem. Derschatta, je predlagal, naj se volitev delegatov vrši še le čez teden dni. O tem predlogu je zahteval glasovanje po imenih. Odgovoril mu je dr. Pacak, da hoče ljudska stranka s tem le čas dobiti za »mešetarijo z vlado«. Predlog dr. Derschatte je bil odklonjen s 191 glasovi proti 62.

Jutri hoče nemška ljudska stranka nujno predlagati, naj vlada izdela načrt zakona, da se občine odškodujejo za posele v prenešenem delokrogu. Ta predlog je sam na sebi opravičen in potreben, ker to je splošna želja vseh občin. Toda člani nemške ljudske stranke imajo v prvi vrsti pred očmi večje mestne občine. Vendar pa vtegne ta predlog obveljati, ker bodo za-nj glasovale tudi druge stranke.

Vsenemol

so se včeraj proslavili z novim junaškim činom. Kakor znano, je 15. t. m. znani nemški humorist V. Busch praznoval na Hannoveranskem 70letnico svojega rojstva. To prilikom so porabili Berger in tovariši, da omogočijo prodajo Buschevega pamfleta »Sv. Anton padovanski« tudi v Avstriji. Viljem Busch je sicer priznan humorist in risar karikatur, a označeno delo je bilo v Avstriji doslej prepovedano. Sedaj je besedilo tiskano v zapisniku poslanske zbornice, seveda brez slik, in s tem je razveljavljena prepoved. Da, paragrafi so krivi in ljudje iznajdljivi.

Sol.

Razni poslanci, mej njimi tudi slovenski, so v teku zadnjih let predlagali, naj bi se znižala cena kuhinjske in živinske soli. Včeraj je poljedelski odsek predložil zbornici svoje poročilo o raznih predlogih. Poročilo naglašja, da je živinska sol nujno potrebna za živinorejo. Živinska sol se sedaj dobiva po 10 kron met. stot. Ta cena je previsoka. V drugih državah se komaj kuhinjska sol prodaja po tej ceni, živinska sol pa je večinoma prosta davka ali jako nizko obdačena.

Po proračunu dobi država za 867.500 met. stotov tovarniške soli 619.000 kron, torej 71,5 vin. za meterski stot, za 210.000 met. stotov živinske soli pa 2.100.000 kron. Ta razlika je vendar prevelika, da si razmere poljedelstva mnogo žalostnejše, nego industrije.

Odsek zahteva, naj bi se kuhinjska sol ceneje prodajala kmetijskim zadrugam, cena živinske soli pa znižala od 10 na 6 kron met. stot. Odsek se tudi pritožuje, da cena soli ni povsod enaka. Zato naj bi država ustanovila svoje prodajalnice za sol ter za vse kraje določila enako ceno.

Iz parlamenta.

Narodnogospodarski odsek je imel sinoči po dolgem odmoru zopet sejo, da se posvetuje o terminokupčiji. Razprave se je mej drugimi udeležil tudi poljedelski minister baron Giovanelli. Minoritetni predlog poslanca Irota glede popolne odprave terminokupčije z žitom se je izročil novemu pododseku, v katerem so poslanci Ploy, Fiedler, Iro, Kozłowski, Licht in Schöpfer. Ta pododsek mora izgotoviti svoje poročilo v 14. dneh. Načelnikom je izvoljen poslanec Fiedler. Poslancu Ploju se je izrekla soglasna zahvala. — Kako malo je nade na uresničenje te želje kmečkih zastopnikov, smo že pojasnili v poročilu o minist. svetniku Scheimpflugju. Pomenljivo je tudi, da je poljedelski minister včeraj deputaciji mlinarjev dal zelo nepovoljen odgovor. Rekel je enostavno, da se bo že pokazalo, kako stoji stvari. Nasprotno je pa dejal Koerber, da se vlada ne bo izogibala tega vprašanja in ga bo proučevala z vso dobrohotnostjo.

Iz vsenemške zveze nameravata izstopiti posl. Eisenkolb in Kutscher. Ta vest liberalnih listov je v zvezi s Schalk-Wolfovno afero. Nasprotno pa izjavljajo vsenemški listi, da so vsi člani vsenemške zveze solidarni s Schalkom.

V zadevi 16 milijonske podpore Pragi se je ministerski predsednik Koerber včeraj dal časa razgovarjal s poslancem dr. Pacakom.

Deželnozbornske volitve na Moravskem.

Volivna borba za moravski dež. zbor je pred durmi. Kakor znano, imajo sedaj v

deškem klubu tega deželnega zastopa večino Staro- in katol. Čehi, ker je bil svojedobno po smrti Mladočeha dr. Tučka izvoljen drž. poslanec dr. Stojan, in Mladočehi so v tem klubu v manjšini. Umrli dr. Tuček je bil tudi dež. odbornik s 6000 K letne plače; vsled odločnosti Staro- in katoliških Čehov je pa prišel v kljub vsemu nasprotstvu na to mesto kmet Rozkošny, ki urađuje v splošno zadovoljnost, ki je bil že prej odbornikov namestnik. Za to mesto so se potegovali Mladočehi odvetniki Stransky, Pražak in Sileny. No, poslednji že radi tega ne bi bil dobil tega mesta, ker ne biva v Brnu. Sedaj, ko se bližajo nove volitve, je pa dr. Sileny odločil advokaturu in se stalno preselil v Brno, ker je popolno prepričan, da mu sedaj ne izpodleti. Ta mož je torej zadostil vsem formalnim pogojem, ki se zahtevajo od moravskega dež. odbornika, toda če katoličani in Staročehi store vso svojo dolžnost, bo Silenyju zopet izpodletelo.

Rusija v letu 1901.

Glasom izkazov finančnega ministerstva znašajo redni dohodki Rusije v letu 1901 1.798.656.000 rubljev, torej za 68.560.000 več, nego je bilo proračunjeno, in za 94.527.000 rubljev več, nego v prejšnjem letu. Redni izdatki v l. 1901 pa so znašali 1.561.725.000 rubljev ali za 138.962.000 več, nego v prejšnjem letu. Izredni dohodki so znašali 163.677.000 rubljev, izredni izdatki pa 169.074.000 rubljev.

Dogodki v Belgiji.

Tudi včerajšnji dan je bil v Bruslju dokaj miren, o večjih nemirih se pa poroča iz posamnih pokrajin, posebno iz Lütticha, kjer so demonstranti s kamenjem napadli policijo in je bilo ranjenih mnogo oseb, a tudi dovolj aretiranih. Število stavkajočih znaša ondi 40.000. V Herstalu je 2000 delavcev odotne orožarne zopet vsprejelo delo. — V Hennegau stoji vse delo. Niti v eni tovarni se ne dela. Brusarji diamantov v Antwerpnu se niso priklopili stavki.

V bruseljskem parlamentu samem tudi ni bilo kdove kako živahno. — Dopoldne je zbornica v tajni seji sklenila, da ne privoli v splošno volivno pravico. Popoldne je bil na dnevnem redu razgovor o reviziji ustave. To je bilo že bolj burno. Vlada in desnica sta vztrajali pri zahtevi, da se takoj završi razprava o predlogu glede premembe ustave, socialisti Vandervelde in Smets sta pa potem odločno ugovarjala. »To bo znak za pričetek revolucije! Ali res hočete, da jutri teče kri? Ne damo se udušiti! Če na predvečer meščanske vojske zaključite razpravo, storite zločin!« Taki klici so se ponavljali skozi celo sejo. Vandervelde je opetovano konferiral z minist. predsednikom. Govorili so razni govorniki, konečno vojni minister, ki je izjavil, da se vlada lahko zanese na armado. Seja se je zaključila ob 5. uri s sklepom večine, da se danes ob 6. uri razprava konča in s tem dá opoziciji zadostna prilika za pojasnila.

Bursko-angleška vojska.

O operacijah generala Hamiltona v zadnjem tednu poroča dodatno Kitchener: Dne 11. t. m. je general Hamilton ubil nadaljnjih 7 Burov, ujel jih je pa 20. Naslednji dan se je obrnil proti Klerksdorpu in dne 13. t. m. ujel zopet 61 Burov. Oddelek polkovnika Rocheforta, ki je obenem operiral s Hamiltonom, je ono noč prese-netil burski tabor pri Zweiterenecku, ujel 55 Burov in ugrabil več vozov. Hamiltonu so se Buri izognili, ker so obšli njegovo desno krilo. »Zmaga« torej ni bila popolna.

»Daily Graphique« javlja, da burski delegati še niso stavili nikakih definitivnih predlogov, marveč so le splošno izrazili svoje želje. List tudi ve iz pozitivnega vira, da Buri niso prosili dovoljenja, da bi v svrhu dogovora s Krügerjem smeli rabiti angleški kabel. (Morda imajo z njim vendarle kako posebno zvezo.)

Angleški ministerski svet je po poročilu lista »Daily Telegraph« v permanenti. Vojni urad vsako uro pričakuje poročil iz Pretorije, ki bodo naznanila sklep pogajanj. Kabel London-Pretorija je rezerviran samo za ta poročila. Zanimivo pa je, da uradna »Times« še sedaj ne veruje, da bi Buri resno mislili na mir, in pravi, da

si hočejo s pogajanjem le dobiti potrebnega časa. — »Daily Express« javlja, da se pogajanja dovoljno vrše in niso zadela dosedaj ob noben odpor. Bure hvale list kot zelo konciliantne. Konec bo ugoden. Najvažnejšo ulogo igra ustavno vprašanje.

Iz Amsterdama javljajo, da so sedaj tudi v odotnih burskih krogih prepričani, da se kmalu sklone mir, in računajo na odločnost kralja Edvarda.

Vojno sodišče v Graffreinetu je po poročilu Reuterjevega urada priredilo koncem znane obravnave Krutzingerju velik o v a c i j o. Vsi sodniki in tudi državni pravdnik so mu segli v roko in mu čestitali k oproščanju.

Iz brzojavk.

Kralj Franc Asiški umrl. Minulo noč je umrl v prognanstvu v Epinayu živeči, l. 1822 rojeni španski kralj Franc Ferdinand Asiški, ki je bil poročen s kraljico Izabelo II. ter je po padcu l. 1868 sledil v prognanstvo, a se pozneje ločil od nje. Bil je telesno slaboten in duševno brezpomemben. — Slovaške srednje šole na Ogrskem. Slovaški poslanec Ruzniak je v včerajšnji seji ogrske zbornice zahteval ustanovitev srednjih šol za Slovake. Minister Vlassics mu je izjavil, da ta zahteva ni izvedljiva, ker se na takih srednjih šolah goji vedno izdajski duh! — Razžaljenja veličanstva oproščen. Avstrijska vlada je zahtevala od Nemčije, naj toži radi razžaljenja cesarja Franc Jožefa založnika Wiemanna, ki je izdal brošuro z naslovom: Cesar Franc Jožef in jezuiti. V Elberfeldu je bil včeraj Wiemann oproščen, češ da je žalil samo jezuite. Kaj, ko bi se pri nas kaj takega zgodilo? — Ital. rezervniki gredo na dopust. Vojaški naredbeni list objavlja odredbo vojnega ministra, s katero se z 21. aprilom odpušča na dopust en letnik pod orožje pozvanih rezervnikov. — Predsednik Loubet odputuje v Rusijo 21. maja in ostane tam tri dni gost carja Nikolaja. — Crnogorci se pripravljajo na prihodnje dogodke. Včeraj se je pod knezovim predsedstvom vršil vojni svet, pri katerem je bil razgovor o »organizaciji srbske armade«. — Sestanek srbskih in bolgarskih novinarjev in književnikov bi se moral vršiti koncem tekočega meseca v Belemgradu, a se je sedaj preložil. — Boj pri volitvah. Iz Madrida poročajo, da so se pri obč. volitvah v Curatu pri Valenciji stepli liberalci in republikanci. Štiri liberalci so ubiti, osem republikancev je ranjenih.

Dvestoletnica uršulinskega samostana v Ljubljani.

(Konec.)

II. Šola.

Kako zelo so slovele uršulinke kot dobre učiteljice in vzgojiteljice, je razvidno že iz tega, da je cesarica Marija Eleonora, soproga Ferdinanda III., sama hotela imeti zaslug, izročiti žensko mladino mesta Dunaja njim v vzgojo. Izprosila si je hčere sv. Angele iz Lütticha in njen sin, cesar Leopold I., je poslal redovnicam s potnim listom 200 zlatov za pot. Na dvoru cesarice Marije Eleonore je bivala v mladosti tudi M. Margaritha Eleonora, prva prednica ljubljanskega uršulinskega samostana, ki je vstopila v uršulinski red na Dunaju; odtod je prišla v goriški samostan, ki jo je poslal v Ljubljano, ustanoviti tukajšnji samostan.

Dne 16. septembra 1702 je dovolil cesar Leopold I. uršulinkam otvoriti v Ljubljani šolo. Naslednjega leta, 2. julija, so pričele uršulinke poučevati v notranji in kmalu nato v vnanji šoli. Notranja šola je združena s penzionatom, vnanjo pa obiskujejo le deklice, ki ne stanujejo v samostanu. Število gojenk in učenk se je hitro množilo. Smelo bi se pač reči tudi o ljubljanskem samostanu kar pravi kronika praškega uršulinskega samostana: Vsaki dan je prinesel novih gojenk, ki so bile iz prvih družin domače dežele.

Uršulinke so vedno slovele kot dobre učiteljice in vzgojiteljice in te slave niso nikdar izgubile. Umestno je pač vprašanje, kako dosega tako lepe vspehe pri vzgoji mladine. Gotovo k temu bistveno pripomore vzgoja po pravih pedagogičnih načelih; uršulinke izobražujejo um, pa tudi blažijo srce njih penzionati gojenkam kolikor najbolj mogoče nadomeščajo domačo družinsko vzgojo; učenke se čutijo pri redovnicah, kakor bi bile doma pri stariših. Prvi vzrok

dobrega vspeha uršulinskih šol pa more umeti le oni, kdor pozna redovno življenje. V prvem poglavju njih konstitucij se uršulinkam naroča, pouk ženske mladine smatrati kot prvo poglavitno opravilo in skrbeti, da vsa druga opravila v samostanu pospešujejo pouk in vzgojo. Kdor je v duhovnem redu, mora hrepeneti po popolnosti. Uršulinke morajo to storiti (II. pogl. konst.), da bodo napolnjene z darovi, ki prihajajo od Očeta luči (Jak. 1, 17), vedno bolj popolnoma kazale podobo božjega bistva v svojem življenju (II. Kor. 3, 18) in tako razsvetljene od Boga z blagoslovom in uspehom delovale za svoj poklic. — Vse duševne zaklade, kar si jih pridobi »redovnica«, rabi »učiteljica«. Najvišji ideali jej povzdigujejo duha, ogrevajo srce in utrjujejo voljo. Vse vplive vnanjega sveta, ki bi jo mogli motiti v izpolnjevanju dolžnosti, prepreči klavzura; življenje polno zatajevanja uči uršulinke same nase pozabiti in živeti le svojim učenkam.

Uršulinke pa so vedno napredovale tudi v metodi pouka. Cesarica Marija Terezija je l. 1778 poslala v Ljubljano gospodičino pl. Kohlöffel, da je seznanila uršulinke s tedanjimi metodičnimi pridobitvami. Redovnice so potem napravile izpit sposobnosti v navzočnosti grofa Janeza N. Edling, poročevalca za šolske zadeve, ki je bil z vspehi popolnoma zadovoljen. Pozneje sta kateheta in šolska voditeljica Janez Debevec (1806—1817), bivši učitelj slovensčine v semenišču in pisatelj slovenskih šolskih knjig, in znani strokovnjak v šolskih zadevah Janez N. Šlakar (1817—1823, potem spiritual do l. 1839) uspešno delovala za razvoj uršulinskih šol. Ko je stopil v veljavnost novi državni šolski zakon, so naredile uršulinke potrebne preizkušnje usposobljenosti najprej za ljudske in pozneje za meščanske šole. Sedaj je devet učiteljic usposobljenih za meščanske šole in sicer štiri iz I., tri iz II. in dve iz III. skupine. Vseh učnih moči v uršulinskem samostanu je 37, ki oskrbujejo otroški vrtec, dve ljudski šoli, dve meščanski šoli in učiteljšče. Za razvoj šol sta si pridobili velikih zaslug prednica č. M. Antonija Murgel (1880—1895) in sedanja prednica č. M. Terezija Heidrich.

Blizu 170 let je bila uršulinska šola edina dekliška šola v Ljubljani. V zadnjih desetletjih osemnajstega stoletja je imela že do 300 učenk, v francoskih vojskah se je to število zmanjšalo za polovico, pozneje se je zopet dvignilo, tako da je bilo l. 1820 v vnanji šoli 332, v notranji pa 29 učenk, l. 1850 jih je bilo v vnanji šoli 638, v notranji pa 72, l. 1870 v vnanji 976, v notranji 172. Od tedaj se je otvorilo v Ljubljani več javnih in zasebnih dekliških šol, a število učenk uršulinskih šol je ostalo še vedno ogromno. Lani je obiskovalo vnanjo ljudsko in meščansko šolo 635 notranjo ljudsko in meščansko šolo pa 325 učenk. Če prištejemo k tem še gojenke učiteljšča in učenke nadaljevalnega tečaja, ki se vadijo v ročnih delih, risanju itd., vidimo, da še vedno nad tisoč ukaželjnih deklic išče izobrazbe pri uršulinkah.

Pač moramo hvaležni biti Bogu, da toliko slovenske mladine vzgajajo preizkušene uršulinke v Ljubljani, katerim je sam presvetli cesar izrekel svoje priznanje l. 1883 z besedami: »Veseli me, da je mladina v tako dobrih rokah.«

III. Mnogovrstna korist samostana.

Dobra vzgoja ženske mladine je gotovo največji dobiček, ki ga je naklonil pl. Schellenburg s svojo ustanovitvijo ljubljanskemu mestu. Toda jako nepopolna bi bila slika delovanja ljubljanskih uršulink, ko bi ne omenjali vsaj še nekaterih drugih zaslug.

Ne mislimo razpravljati, koliko je koristila molitev, koliko lepi vzvišeni vzgledi bogoljubnih redovnic ne samo njihovim učenkam in gojenkam, ampak vsemu ljubljanskemu mestu. Samostan je bil vse čase posvečen prostor, kjer se je dajala Bogu čast in slava tudi v zadostilo za druge. Le prva samostanska prednica je umrla v sluhu svetosti. (Izv. muz. društva l. 1901, str. 159.)

Nikakor ne smemo pozabiti, da so bili uršulinski samostani v Ljubljani, Škofji Loki, Gorici in Celovcu po zadržanju samostanov dominikank in klarisinj do najnovejših časov skoraj edini na Slovenskem, kjer so našle zavetje deviške duše, ki jih je klical Bog. Sedaj žividevimi uršulinkami je bilo v samostan sprejetih 278 redovnic.

V čast božjo se goji v samostanu in cerkvi že dve stoletji prelepo petje, oziroma godba. V prvih časih se je morala vsaka uršulinka seznaniti vsaj z enim godalom. Vsak večji praznik so poveljevale božjo službo pavke, trombe in druga godala. Kako spretno so bile uršulinke v godbi, kaže že to, da so jih tudi ljubljanski pravniki prosili, da bi pri praznovanju njih zavetnika sv. Ivona oskrbovale godbo. In kdor danes sliši sedanjí pevski zbor pri uršulinkah, mora priznati, da ni lepšega cerkvenega petja nikjer na Slovenskem. Koliko v resnici umetniškega užitka so imeli udeleženci občnih zborov Cecilijanskega društva

in duhovniki-častivoi sv. Rešnjega Telesa pri petju v uršulinski cerkvi! Kako mogočno se glasi petje raz uršulinskega kora pri novih mašah, kako prijazno poveličuje majniško slavnost, kako vzbuja k pobožnosti pri vsaki božji službi!

V čast božjo izvršujejo uršulinke z veliko umetnostjo lepo mašno obleko. Druga prednica M. Rozalija grofica Lanthieri je z največjim veseljem sama izdelovala mašno opravo. Sploh so bile že prve redovnice dobro izurjene v ročnih delih, zlasti v umetnem venzu. Cesarica Elizabeta, vdova Karola VI., jim je leta 1741 poslala fino ročno delo, da so je izgotovile za poznejšo cesarico Marijo Terezijo. Delo se je uršulinkam posrečilo v polno zadovoljstvo cesarice Elizabete.

Odkar bratovščine sv. Rešnjega Telesa skrbe za opravo ubožnih cerkva ljubljanske škofije, ki ima svoj sedež v uršulinski cerkvi, delujejo redovnice prav uspešno, da se opravlja božja služba v naših cerkvah v liturgično pravilnih, lepih in tudi umetno izdelanih mašnih oblekah.

Konečno omenjamo le še mimogrede del krščanskega usmiljenja, po katerih se je samostan vedno odlikoval. Do 30 dijakov dobiva tu vsako leto hrano, nešteti podpore potrebni reveži se oglašajo na samostanski »porti«, in marsikatera revna družina v Ljubljani hvaležno imenuje uršulinke kot svoje dobrotnice.

Če se ozremo na vso to mnogovrstno korist samostana, če pomislimo, koliko bi stalo Ljubljano še ena ali dve novi dekliški šoli, ko bi samostanskih ne bilo, če se ozremo na veliko množino vrlih gospodinj po vsem Slovenskem, ki so bile vzgojene pri uršulinkah, moramo pač reči: Naj bi kranjska dežela, zlasti pa še Ljubljana, nikdar ne pozabila, koliko hvaležnost je dolžna uršulinskemu samostanu! Božji blagoslov pa naj spremlja delovanje redovnic, da bodo njih vspehi še vedno večji in popolnejši!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. aprila.

Jubilej uršulinskega samostana v Ljubljani. Pred ponosno uršulinsko cerkvijo v Ljubljani je bila včeraj zvečer zbrana velika množica ljudstva ter gledala razsvetljavo nad cerkvenimi vrati. Daleč po trgu se je svetil križ električnih lučij in veliki letnici, sestavljeni tudi iz električnih lučij „1702—1902“. Raz cerkve in samostana plapolajo papeževe, cesarske zastave, s katerimi se družijo slovenske trobojnice. — V uršulinski cerkvi se je danes zjutraj pričela slovesna tridnevna. Cerkev je v ta namen ukusno in bogato ozaljšana. Prvi govor je imel preč. g. kanonik dr. A. Karlin. Potem, ko je v izbranih besedah označil pomen dvestoletnice, je predložil lepo sliko veselih, pa tudi žalostnih dogodkov ljubljanskega samostana, kateremu se je v malem pač tako zgodilo, kot sv. kateholiki cerkvi sploh. Mi slavimo jubileje posameznih oseb, zaslužnih za človeštvo, a večja slava gre redovnicam, ki so tako vrlo vzgojile Ljubljani in okolici že osem rodov. Svečanosti, ki veljajo posameznim osebam, vedno kali misel, bo li slavljenec pač dolgo mogel še koristiti s svojim delovanjem, jubilej, ki ga obhajajo uršulinke, pa preveča veselo, sladko upanje in želje ter prošnje ljubljancem: Bog čuvaj, Bog ohrani še stoletja samostan, da čim dalje tem bolje izpolnjuje svojo vzvišeno nalogo!

Kdo bo metropolit v Gorici. »Informacija« trdi, da bo nadškofom v Gorici imeovan msgr. Jordan. Koliko je resnice na tem, ne vemo.

Is celovške škofije. Prestavljeni so: Č. g. Jožef Kukačka, kaplan v Črni, za provizorja v Koprivno; g. provizor Romed Pitterle iz Svinca v Zweikirchen; gosp. provizor Oton Puchta iz Krasnice v Selde; g. P. Sorger, provizor v Starem Dvoru, za kaplana v Glodnico. — Župnijo Krasnico bo oskrboval g. Fr. Kindlman, župnik v Lidingu. — Razpisani sta župniji: Lötling do dne 15. maja, in Milštat do dne 22. maja. — Duhovsko posvečevanje bo de letos dne 16., 18. in 20. julija. — Duhovne vaje za duhovnike bodo letos od dne 1. do 15. sept. v Marijanišču.

Osebnosti. V Ljubljano sta došla včeraj baron Ferd. De Fin, deželni komtur nemškega viteškega reda, in rumunski konzul v Trstu De Demetrio in se nastanila »pri Maliču«.

Društvo »Pripraviški dom« ne bo zborovalo v nedeljo 20. aprila, kakor je

bilo napovedano, ker je več članov zadržanih po jubilejnih slovesnostih č. uršulinskega samostana in ljudske kuhinje, marved v četrtek, 24. aprila ob pol 12. uri v konferenčni sobi tukajšnjega c. kr. učiteljišča.

Kje grof Clary ne posreduje? V delegaciji so izvolili izmed štajerskih drž. poslancev same Nemce: Alojzij Posch, grof Stürgkh in Fr. Hanisch kot namestnik. Tukaj bi bilo na mestu, da bi posredoval g. namestnik grof Clary!

Vspored 25letnici ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje dne 20. aprila 1902 v gorenjih prostorih starega strelišča. Iz prijaznosti sodeluje slavna godba pešpolka štev. 27 kralj belgijski. 1. Godbena točka. Wagner: »Cesarja Franc Jožefa« koračnica. 2. Slavnostni prolog Natalije pl. Eschstruth (sestavila in poklonila društvu ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje), predava gospica Pavla pl. Radics. 3. Slavnostni govor gosp. društvenega načelnika Avg. Drelseta. 4. Zahvala dijaka VIII. gimnazijskega razreda g. Rudolfa Esta. 5. Pevska točka: Cast Bogu L. van Beethovena, proizvajajo dijaki. Slavnostno pogoščanje vsakdanjih gostov. Koncert slavne vojaške godbe. Začetek slavnosti ob 11. uri dopoldne. Vstop prost.

Odlikovanje. Včeraj popoldne se je podala deputacija ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje, obstoječa iz načelnika gosp. Drelseta, načelnice gospe Kosove, namestnice gospe Fleischmannove, odbornic gospe Tavčarjeve in gđ. Roner ter sodelujočih dam gospe Moosove in gđ. Kersnikove, v stanovanje odbornice gospe pl. Radics ter jej poklonila častno darilo, obstoječe iz ukusno narejenega ovetličnega jerbaščka, v katerem je bil lep tintnik s pozlačenim peresnikom, ter zahvalno adresno, podpisano od celega odbora, katero je prebrala gđ. Roner.

Državna podpora. Vsled zadnje velike uime dne 16. in 17. prosinca na Koroskem je po uradnih poizvedbah posebno trpelo v celovškem okraju 7, v št. vidskem 11, v volšberskem 114, v velikovškem 32 posestnikov. Med poškodovance se je razdelilo 12.000 kron, in sicer se je določilo za okraj Celovec 1100, St. Vid 1500, Velikovec 4000, Volšberg 5400 kron.

Poljudno znanstveno predavanje. V nedeljo, dne 20. t. m. ob 1/2 11. uri dopoldne bo v veliki dvorani »Mestnega doma« g. dež. inženir I. Sbrizaj nadaljeval in končal svoje predavanje o osušenju ljubljanskega barja. S tem bo v tekoči sezoni sklenjena vrsta predavanj, katera so z zelo povoljnim uspehom prirejela društva »Slov. Matica«, »Zdravniško društvo« in društvo »Pravnik«.

Naval-pogačnik je angaževan na veliki operi v Parizu in dobi ondi letne plače 90.000 frankov.

Češki filharmonični orkester, ki je nedavno gostoval v Ljubljani, izgubi svojega dirigenta Čelanskega, ki je odločil svojo službo.

Umrl je v nedeljo pri Sv. Benediktu v Slov. goricah pri svojih stariših Lovro Fekonja, bivši gimnazijec in semeniščan v 23. letu. Huda bolezen na očeh ga je prisilila zapustiti sole. Zadnji čas pa je vstopil kot davčni praktikant v službo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. — V Hardecku pri Ormožu je umrla gospa Ivana Franoki v 70. letu svoje dobe. — V Gorici sta umrla gđ. Marija Hrastova iz Livka in polkovnik v pok. g. Gustav Pinelli. — V Rojanu je umrl g. Ivan Kramar, trgovec. — Na Dolenjskem je umrl upokojeni oskrbnik rudokopa v Ljubnem g. Jožef Racho.

Častni člani. Bralno društvo pri Sv. Ani na Krembergu je imenovalo svojimi častnimi člani veleugledne gg. Jožeta Šumana, Ivana Jurkoviča, Ivana Kukovca, gospo Mat. Kurnik, omoženo Ferka.

Dozvoljena rudosledba. C. kr. okrožni rudarski urad v Celju je premilostlivo knezu in škofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču po gozdarju Francu di Centa dovolil, da sme v političnem okraju celjskem, kronovine štajerske v smislu določb splošnega rudarskega zakona z dne 25. maja 1854 za dobo enega leta, t. j. do vštete 27. marca 1903 rudo slediti.

Realca v Idriji. Z gradnjo poslopja za idrijsko realco se prične še letos. Načrte je izdelal arhitekt Kolinsky, gradnjo je prevzela tvrdka Tönnies, stroški so pa proračunjeni na 180.000 K.

Politična zborovanja. »Slov. gospodarsko politično društvo »Straža« v Zrečah bo imelo svoj občni zbor dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih g. Mat. Vidmar. — Katoliško slovensko politično društvo na Teharjih ima v nedeljo 27. t. m. ob pol 4. uri popoldne v gostilni g. Josipa Šusteršiča svoj redni občni zbor.

Dvboj. Iz Celovca, dne 17. apr. »Mir«-u se poroča iz Svetnevasi v rožni dolini: Na belo nedeljo okoli devete ure zjutraj se je pripeljalo k p. d. Košiču več kočij mladih gospodov, ki so se, kakor so baje orožniki že dognali, v tamošnji plesalni dvorani dvobojevali s sabljami. Trije od njih so bili ranjeni. Ta novica je zelo razburila občinstvo. Radovedni smo, kaj bo ukrenilo v tej zadevi naše županstvo in pa slavna vlada. Radovedni smo pa še posebno, če se bode za to stvar kaj zanimal naš gospod c. kr. okrajni glavar Mac Nevin, ki sicer pri Slovencih le prerad vsako dlako cepi. — O tej stvari zveemo nadalje: Bila sta tisti dan v gostilni Jos. Kassniga p. d. Košiča v Svetnivasu dva dvoboja, in sicer so se dvobojevali vseučiliščniki, ki so se tja pripeljali predpoludne iz Celovca. Kot pomočniki so bili navzoči baje zdravnik iz celovške bolnišnice. V obeh slučajih sta, kakor se poroča, sinova lutrovskega pastora Svarca iz Waier-a nad Trgom. Težko ranjen je sin nekega tukajšnjega uradnika, slaboten mladenič, dočim je bil njegov nasprotnik pravi hrust. Dobil je težko rano črez levo oko, ki je po izjavi zdravnikovi izgubljeno. Kdo popiše žalost starišev, ko so jim pozno po noči privedli na dom sina, poškodovanega na tako neodpusten način za vse življenje. Zahtevati se mora, da store oblasti zdaj svojo dolžnost ter vendar kaznujejo zločince!

Ponesrečil se je 14. t. mes. šestletni Peter Mesec v Crngrobu, ko sta se s starejšim bratom igrala z nabasano puško. Poslednjemu je puška padla na tla in je strel znatno ranil Petra v desno nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

Nesreča vsled eksplozije. Pri prodoru na Jesenicah se je znatno poškodoval delavec Josip Köstner iz Stare Loke pri Kočevju. Pri vrtnanju se mu je vnel smodnik, ki je vnel še poleg ležečo vrečo, napolnjeno s smodnikom.

Notar dr. Ratej — blazen. Zdravniki so vnovič preiskali dr. Rateja v mari-borskem preiskovalnem zaporu in so konstatirali, da se mu je zmedla pamet.

Goriško vinarsko društvo. Odbor, ki se je bil izvolil na shodu goriških vinarov dne 27. febr., je že sestavil pravila za vinarsko društvo. V kratkem se skliče ustanovni shod.

Ljubljanske novice. V železniških delavnicah državnih železnic, ako se res ustanove v Ljubljani, bo 300 do 400 delavcev. — Ljudski koncert bo vsako leto na praznik sv. Jožefa priredilo filharmonično društvo v zahvalo za velikanski dar 23.700 K kranjske hranilnice povodom 200letnega jubileja. Nemci stopajo naprej. — Na Illovcu se ob cesti na stroške mestne občine nasade sadna drevesa. — V konkurz je prišel trgovec gospod Rudolf Petrič na Valvazorjevem trgu.

Izgnubil je na poti mej Št. Vidom pri Zatičini in St. Jernejem posestnik Fr. Žitnik iz Marince vasi pri Krki 30 bankovcev po 20 kron. Najditelj dobi 20odstotno nagrado.

Stavka v Trstu. Pri sv. Marku v neki delavnici »Stabilimento tecnico« je stopilo včeraj okoli 150 delavcev v stavko. Delavci zahtevajo 20odstotno povišanje plače, a ravnateljstvo hoče povišanje plače dovoliti samo enemu delu stavkujočih.

Vojaški begunec. Nadomestni rezervist Ferdinand Müller pri 26. domobranskem polku v Mariboru je dne 14. t. m. pobegnil. Doma je v Lahoncih pri Ptuj.

»Primas Srbije«. Uradni list »Glas Crnogorca« prinaša v latinskem izvirniku in v srbski prestavi dekret, s katerim sv. oče barskemu nadškofu potrjuje naslov »Primas Serbie«. — »Hrvatska« pravi, da je to kri-

vično za Hrvate, in se mora zdaj zahtevati še — »hrvaški primas«.

Napad na stražnika Achatza v Gradcu. Poročali smo, da so začetkom marca nemški burši v Gradcu napadli ponoči stražnika Achatza in ga do krvi pretepli. Dijaki so se že v kavarni »Polarsterne« dogovorili, da bodo stražnika pretepli. Včeraj se je v Gradcu pričela sodnijska obravnava proti napadalcem. Obtoženi so nemški vseučiliščniki: Ludovik Burtscher, medic., Fr. Stingl, tehnik, Rudolf Schröder, medic. in Alfred Pacher, medicinee.

Tatovi odnesli pohištvo. Dobili so tatove, ki so dne 25. marca t. l. v Svičini vlomili v hišo gospe Terezije Müller ter odnesli pohištvo, iz kleti pa vino. Storiteli so Franc Pečenik, Alojzija Pečenik, Karl Hašovec in Ana Haring.

Iz blaznice ušel je v Feldhofu pri Gradcu 31letni Andrej Madrič.

Hrvaške novice. Na Reki bode Lazarusova tovarna pričela zopet z delom. — Trstsko sušaški župnik je postal dr. Andrej Rački, profesor bogoslovja v Senju. — Dne 20. t. m. bo 30 let, odkar je umrl preporoditelj naroda hrvaškega Ljudovik Gaj. Hrvatski vseučiliščniki v Zagrebu prirede jutri in pojutrišnjem spominsko slavnost. — Koncem leta pojde v pokoj prof. na hrvaškem vseučilišču Smičiklas. Namestu njega pride Mažaron Šišić.

Najnovije od raznih strani. K smrti obsojen. 25letni bivši železn. kurjač J. Wiburil, ki je 26. jan. t. l. umoril na Dunaju starinarja Kesslerja, je bil včeraj pred dunajskimi porotniki obsojen k smrti na vešalah. — Umoril prostitutko. V Hamburgu so aretirali 21letnega knjigovodja Kiekingerja iz Budimpešte, ki je umoril prostitutko German. Sumi se, da je Kiekinger umoril še dve prostitutki. — Potopljena ladija. Ladija cesarja Viljema, »Meteor« o kateri se je zadnji čas veliko pisalo, se je, kakor se iz New-Yorka poroča, pri svoji prvi vožnji potopila. — Stavka poljskih delavcev je v okraju Nemi na Laškem. Vojaštvo je prišlo na lice mesta. — Laški kralj ponesrečil. Laški kralj se je na lovu ponesrečil. Poškodba je lahka, vendar mora kralj ostati v postelji. — Crispijevi papirji. Sedaj so v tej zadevi govorile vse instance. Crispijeva hči mora te papirje izročiti senatorju Danaviju, ki jih bo pregledal in potem izročil vladi. — Na daljši dopust je šel poveljnik avstrijske mornarice baron Spaun. — Odvetništvo je popustil mladožeški drž. poslanec dr. Sileny. — Obolela je holandska kraljica. — Dijaško gibanje v Rusiji. Iz Rusije se poroča, da je radi nemirov v zadnjih letih bilo relegiranih 2000 ruskih dijakov, okoli 800 dijakov so odvedli v ječe, 200 dijakov je na poti v Sibirijo. V ječe pošiljajo ljudje po pošti cvetice, jedila, prognancem v Sibirijo so trgovci podarili tople obleke. — Velika stavka delavcev v luki je v Kodanju. — Vajenec zločinec. Na Dunaju je ustrelil 19letni mizarski vajenec Ant. Sücz na deklo Sofijo Schissl, s katero se je predpustom seznanil. Kroglja je odletela ob dekletovem modercu. Nato je vajenec ustrelil nase in se težko ranil. — Ogrski min. Horanszky je obolel na pljučnici. — Splošna stavka lekarniških farmacevtov se organizira v Avstriji.

Društva.

(Kranjska skupina prvega splošnega uradniškega društva in patukajšnje hranilno in posojilno uradniško društvo) imata svoj letošnji redni občni zbor v soboto, dne 19. t. m. ob 7. uri zvečer v Hafnerjevi pivarni na sv. Petra cesti. Po zborovanju je zabavni večer, pri katerem sodeluje oddelek ljubljanske civilne godbe.

(Leonovo slavnost) priredi v proslavo 25letnega jubileja sv. Očeta Leona XIII. katoliško društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki v nedeljo, 20. aprila 1902. v društveni dvorani. — Pri veselici sodeluje iz posebne prijaznosti gospica Ivanka Javornik in tukajšnji cerkveni pevski zbor. — Začetek točno ob sedmi uri zvečer. — Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 60 v., stojišče 40 v. — Vpored: 1. Waldow Farkaš: Burska vojna koračnica, udarja tamburaški zbor. 2. A. Förster: Himna v čast Leonu XIII., poje moški zbor s tenor solo. 3. A. pl. Farkaš: Iza valova, glasoviti meksikanski valček; udarja tamburaški zbor. 4. Slavnostni govor gosp. predsednika o Leonu XIII. 5. sv. Elizabeta. Oratorij za mešan zbor, tro in solospespe s spremljevanjem harmonija; zložil H. F. Müller, op. 12. Med posameznimi šestimi deli oratorija se po-kaže šest živih slik: 1. Elizabetina ljubezen

do Boga. 2. Cudežno spremenjenje jedil v cvetice. 3. Njena ljubezen do ubožcev. 4. Njeno slovo od moža, ki gre na križarsko vojsko. 5. Njeno izgnanje iz gradu. 6. Elizabeta poveličana po smrti. Posamezne žive slike pojsani šest deklamacij, katere govori gospica Ivanka Javornikova. — K obilni udeležbi vabi najljubdeje odbor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Körberjev opomin.

Dunaj, 18. aprila. (C. B.) Zbornica je jela razpravljati o nujnem predlogu nemške ljudske stranke glede odškodovanja občin za dela v prenesenem delokrogu. Po utemeljitvi predloga po poslancu Hofmann-Wellenhofu, ki je podpora Pragi imenoval del odškodnine povodom zadnje češke obstrukcijske vojske, je povzel besedo ministerski predsednik Körber, ki je izjavil, da je vlada lojalno vsem strankam naznanila nameravano subvencijo mestu Pragi. Dolžnost vlade je toraj, da to točko zagovarja, tem bolj ker je v odseku obveljala. Govornik spominja na enake podpore drugim mestom in pravi, da je vlada poučena o velikih potrebah drugih občin in je voljna pomagati. Min. predsednik prizna potrebo rešitve resnih aktualnih vprašanj, kako bi se razbremenile občine, ter se sklicuje na dotične izjave v budgetnem odseku. Vlada se resno trudi, da s potrebno previdnostjo čimprej dosega do tega cilja in more zbornici predložiti dotični načrt. Min. pred. Körber konstatira z zadoščenjem, da nemška ljudska stranka noče ovirati parlamentarnega dela, vključno temu pa mora odkrito priznati, da se sedanji način pri budgetni razpravi ne sme udomaćiti. S takim zapravljanjem časa se vladi, ki jo čaka ogromno delo, odvzame vsaka prilika, da bi mogla poskrbeti za važne zakonske predloge. Dosedanji vspehi ne morejo zadostiti niti najmanjši meri želja, ki jih goje volivci. Vlada, ki se od svojega nastopa sem ni nikdar podala na enostransko narodnostno pot in tudi v bodoče tega ne bo storila, preizkuša vse izražene želje na njih notranjo utemeljenost, tek stvarij pa sili ministerskega predsednika k prošnji, naj si zbornica vrne lastno svobodo, ki jej daje zmožnost, da more razviti vsestransko ustavno delavnost. Prebivalstvo jej bo zato gotovo izredno hvaležno. (Živahna pohvala.)

Subvencija Pragi.

Dunaj, 18. aprila. Prvi naskok Nemcev proti nameravani subvenciji praškemu mestu je bil danes odbit. Vsenemški poslanec Malik je namreč stavil predlog, da se naj postavka „Praga“ izloči izmed drugih ter o njej posebej glasuje. Glasovalo se je po imenih. Predlog je padel (179 glasov proti in le 83 za). Zanj so glasovali le Vsenemci, nemški naprednjaki in nemška ljudska stranka. Proti pa: Nemški konservativci, krščanski socialci in ustavovni veleposestniki ter vse desniške stranke. Italijani in socijalni demokratje so zapustili zbornico.

Dunaj, 18. aprila. Z ozirom na to, da je v ponedeljek odločilno glasovanje o subvenciji praškemu mestu, prosijo načelniki klubov, da vsi slovenski in hrvaški poslanci pridejo v ponedeljek polnoštevilno v zbornico, ker je njih častna dolžnost, da se s tem Čehom hvaležno izkažejo za Celje.

Dunaj, 18. aprila. Danes opoldne je imel načelnik nemške ljudske stranke dr. Derschatta pogovor z dr. Körberjem, v katerem sta se posvetovala o nemških zahtevah.

„Deutsche Treue“.

Dunaj, 18. aprila. Danes so se sešle priče Schalkove in Wolfove, da se pogovore o dvo boju med njima. Wolf je poslal nekega Nemca Stranskega. Schalkove priče so se izjavile, da s takim človekom, kakor je Stransky, se ne morejo pogovarjati, ker je falsifi-

ciral neko brzojavko. Stransky je namreč v „Grazer Tagblatt“ poslal brzojavko pod imenom „dr. Gerstner“, v kateri je Wolfovo ravnanje proti gospej Seidlnovi izgovarjal. Pozneje se je dokazalo, da je Stransky falsificiral ime Gerstnerjevo.

Nemiri v Belgiji.

Bruselj, 18. aprila. Danes zvečer se bo glasovalo o zahtevi po premembi ustave. Sodi se, da bo proti njej petnajst glasov večine. Današnjega večera se zelo boji vse prebivalstvo, ker je pričakovati velikih izgredov. Vojni minister je zatrdil vladi in poslancem, da je 60.000 vojakov pripravljenih, takoj pobiti revolucijo.

Angleži in Buri sklepajo mir.

London, 18. aprila. „Daily Mail“ poroča iz Južne Afrike: Burski voditelji in angleški zastopniki so se zedinili glede mirovni pogojev. Buri sprejemajo vse od angleške vlade jim stavljenе mirovne pogoje. Zato dobe enega ali dva glasova v drž. svetu, kateri bo toliko časa stal na strani angleškemu guvernerju, dokler se ne uvede avtonomija.

Dunaj, 18. aprila. Docent slovenskega jezikoslovja na dunajskem vseučilišču, Slovenec dr. Matija Murko, je imenovan za rednega profesorja slovenske filologije na graškem vseučilišču namestu prof. dr. Kreka. Murko je rojen Šajercu.

Zitne cene

dné 17. aprila 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad	K 9-24	do 9-25
„ „ maj	9-04	9-05
„ „ jesen	8-02	8-04
Rž za pomlad	7-37	7-38
„ „ maj	7-21	7-26
„ „ oktober	6-77	6-78
Koruza za maj-junij	5-11	5-12
„ „ oktober	5-25	5-26
Oves za pomlad	7-18	7-19
„ „ oktober	7-16	7-17

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 8-94	do 8-96
„ „ maj	8-92	8-93
„ „ oktober	7-88	7-89
Rž za april	7-24	7-25
„ „ maj	—	—
„ „ oktober	6-52	6-52
Oves za april	7-00	7-01
„ „ maj	—	—
„ „ oktober	5-80	5-81
Koruza za maj	5-55	5-56
„ „ julij	—	—
„ „ oktober	5-03	5-01

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 9-25	do 10-75
„ južne žel.	9-35	10-75
Rž	7-50	7-75
Ječmen	7-20	8-30

Dunajska borza

dné 18. aprila.

Skupni državni dolg v notah	101-75
Skupni državni dolg v srebru	101-45
Avstrijska zlatna renta 4%	120-35
Avstrijska kronna renta 4%	99-50
Ogerska zlatna renta 4%	120-06
Ogerska kronna renta 4%	97-65
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1597-—
Kreditne delnice, 160 gl.	675-—
London vista	240-45
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-37 1/2
20 mark	23-46
20 frankov (napoleonador)	19-08
Italijanski bankovci	93-17 1/2
C. kr. cekini	11-28

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306 m. srednji zračni tlak 736-0 mm

Let.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrostrel	Nebo	Padavina v 24 urah
17	9 zveč.	734-5	12-9	brezvetr.	oblač.	0-0
18	7 jut.	735-5	12-2	sl. jvzh.	oblač.	0-0
18	2 popol.	736-0	17-2	sr. jvzh.	del. jasno	0-0

Srednja večerajša temperatura 12-1. normale: 10-0

Leštilni odtiskalni papir,

odlikovan na svetovni razstavi v Čikogi. Preprosto uporabljiv za posnemanje poljubnega lesovja pri pohištvu, vratih itd. Dobiva se pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciškanske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 228 20 11-8

Vrestavraciji južnega kolodvora v Ljubljani

se od danes naprej vsak dan toči

Reininghausko bavarsko (monakovsko) pivo.

Velespoštovanjem 482 3-1

Jakob Hafner,
restavratér na juž. kolodvoru v Ljubljani.

Ujjudno naznanjam, da sem prevzel in otvorim z dnem 20. t. m. na novo opravljeno

gostilno „pri Ribču“

Dolenjska cesta hiš. štev. 4.

Prijetni gostilniški prostori in krasen vrt so cenjenim gostom na razpolago, kakor tudi prostor za igro na kroglo »Balin«

Točil bodem le najboljša, garantirano pristna vina in izborno pivo, ter skrbel za postrežbo ukusnih jedil, mrzlih kakor gorkih.

Zagotavljam nizke cene in točno postrežbo vabim slavno občinstvo iz mesta in dežele k prav pogostnemu obisku ter beležim z odličnim spoštovanjem

488 3-2

Makso Lavrenčič.

„Slava Bogu!“

II. zvezek.

Cerkvene pesmi.

23 Marijinih za mešan zbor, zložila P. Angelik Hribar in P. Hugolin Sattner.

II. natis. 484 5-2

Cena partituri 2 K, vsak glas 30 h, za pošto 20 h več.

Dobiva se pri vratarju franciškanskega samostana fr. Petru Rešeta v Ljubljani.

VABILO

na

redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Metliki, reš. zadrufe z neomejeno zavezo“

ki bode

v nedeljo dné 27. aprila 1902 ob 1/2 9. uri dopoldne v posojilničnih prostorih

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika in računskega pregledovalca.
2. Potrjenje računa za l. 1901.
3. Volitev načelstva in računskih pregledovalcev.
4. Slučajnosti.

478 1-1 Načelstvo.

Ako bi bil ta občni zbor radi nezadostnega števila zadrušnikov nesklepčen, vrši se pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim vspehom, ki bod. sklepal brez ozira na število navzočih zadrušnikov.

Bilanca

Aktiva		mestne hranilnice v Novem mestu dné 31. decembra 1901.		Pasiva	
	K	h		K	h
Račun hipotečnih posojil	1.269.539	90	Račun vlog	1.887.889	80
„ hipotečnih obresti	13.968	77	„ hipotečnih obresti: Predplačane	6.825	23
„ menic	154.573	40	„ meničnih obresti: Predplačane	2.249	14
„ meničnih obresti: Zaostale	24	48	„ založnih obresti: Predplačane	20	68
„ tekoči	130.712	28	„ pro diversi	233	18
„ zalog	3.090	—	„ davkov in pristojbin	189	76
„ efektov	169.283	15	„ izgube in dobička: Čisti dobiček	13.146	70
„ efektnih obresti	2.763	27			
„ zamudnih obresti: Zaostale	930	26			
„ inventarja	666	26			
„ zavarovalnin	26	26			
„ uradnih stroškov	70	95			
„ občinskih posojil	101.000	—			
„ obresti občinskih posojil	200	—			
„ blagajne	73.605	51			
	1.910.554	49		1.910.554	49

Aktiva		Bilanca rezervnega zaklada dné 31. decembra 1901.		Pasiva	
	K	h		K	h
Račun efektov	51.273	66	Račun glavnice	51.273	66
	51.273	66		51.273	66

Aktiva		Bilanca posebne rezerve za kurzne izgube dné 31. dec. 1901.		Pasiva	
	K	h		K	h
Razlika po kurzu dné 31. decembra 1901:			Račun glavnice	265	40
a) pri upravnem imetju	261	50			
b) pri rezervi	3	90			
	265	40		265	40

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem mestu.